

Arkivreferanse: 2022/3153-3
Arkivkode: 151
Saksbehandler: Elin Rugland Falkum
Adm.enhet: Økonomi og dokumentcenter
Dato: 15.11.2022

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Utvalg for barn og oppvekst	23.11.2022	17/2022
Utvalg for kultur og samskaping	23.11.2022	28/2022
Utvalg for helse og velferd	22.11.2022	17/2022
Arbeidsmiljøutvalget		
Utvalg for miljø plan og teknisk	22.11.2022	92/2022
Ungdomsrådet	21.11.2022	14/2022
Partsammensatt utvalg	22.11.2022	5/2022

Høring - Kommunedirektørens forslag til handlingsplan 2023-2026, Årsbudsjett 2023

Kommunedirektørens anbefaling:

Utvalget tar kommunedirektørens forslag til handlingsplan 2022-2025, budsjett 2022 til orientering.

Partsammensatt utvalgs Behandling 22.11.2022:

Innspill fra Fagforbundet (FF) og Sykepleierforbundet (NSF):

"Tas det høyde for at det vil bli et økende behov for helsetjenester? Må tørre å investere her for å imøtekomme utfordringene. Må se på bruk av overtid / vikarbruk / sykefravær, og se dette i sammenheng med hva tjenestene faktisk krever av personell og kompetansebehov".

Avstemming:

Kommunedirektørens anbefaling ble enstemmig vedtatt.

Partssammensatt utvalgs vedtak 22.11.2022:

Utvalget tar kommunedirektørens forslag til handlingsplan 2022-2025, budsjett 2022 til orientering med inn spill fra FF og NSF:

"Tas det høyde for at det vil bli et økende behov for helsetjenester? Må tørre å investere her for å imøtekomme utfordringene. Må se på bruk av overtid / vikarbruk / sykefravær, og se dette i sammenheng med hva tjenestene faktisk krever av personell og kompetansebehov".

Utdanningsforbundet:

"Det er bekymring over at budsjettforslaget for oppvekst var for snevert i forhold til lovpålagte oppgaver innenfor denne sektoren. Dersom det ikke bevilges mer penger enn budsjettforslaget, vil det gå ut over lovpålagte oppgaver som bl. annet tidlig innsats, spesialundervisning og tilpasset opplæring. Disse områdene er helt klart mindre målbare enn det GSI-tallene forteller oss om lærertettheten, men dette vil gjøre det vanskelig for skolene å drive disse lovpålagte oppgavene, da budsjettet i utgangspunktet er på et minimumsnivå."

Bakgrunn for saken:

Budsjettforslaget til kommunedirektøren sendes ut på høring til alle utvalg. Det enkelte utvalg kan komme med innspill som tas med som innspill til formannskapet 1. desember og kommunestyret 15. desember.

Kommunedirektørens budsjettforslag ligger på Lyngdal kommune sin hjemmeside og er kun tilgjengelig digitalt: [Handlingsplan 2023-2026 \(framsikt.net\)](#)

Vurdering:

Kommunene skal hvert år legge en plan for pengebruken de neste fire årene. Det skilles mellom driftsbudsjett og investeringsbudsjett. Her finner du innholdet i forslag til budsjett for drift og investering for Lyngdal kommune, kort oppsummert.

Budsjettforslaget/handlingsplanen blir lagt frem for kommunestyret 3. november.

- Handlingsplanen beskriver hva kommunen skal gjøre de neste fire årene og omfatter hele kommunens virksomhet.
- Handlingsplanen skal gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver innenfor drift og investering.
- Det første året i handlingsplanen er samtidig kommunens årsbudsjett for 2023.
- Handlingsplan og budsjett skal vedtas i Kommunestyret 15.12.2022.

Budsjettet for 2023 har utgangspunkt i de opprinnelige budsjetttrammene fra 2022. Budsjettet er justert for lønnsvekst, nye tiltak og innsparinger.

Forslag til driftsbudsjett:

Kommunens inntekter forventes å bli rett over 800 millioner. Inntektene er i hovedsak skatt og rammetilskudd fra staten. Kommunens totale utgifter i 2023 er budsjettet til å være omtrent like store som inntektene, med et lite overskudd på ca 2,5 mill.

Inntektene til kommunen øker mye fra 2022. Hovedårsaken er økte inntekter fra utbytte fra Agder Energi som kommunen har eierandel i. Integreringstilskudd som vi får på bakgrunn av bosetting av flyktninger øker også. Men kommunens utgiftsbehov har også økt. Og vi har utgifter som følger med bosetting av flyktninger og kostnadene til dette er omtrent like høye som inntektene. Strøm og rente øker også betydelig fra året før. Strømkostnadene øker med ca 11 mill fra fjorårets budsjett. Rentekostnadene øker med ca 14 mill. Det betyr at store deler av økningen i inntektene blir "spist opp" av økte kostnader. Budsjettet er også lagt opp til at budsjetttrammene fra 2022 med vedtatte innsparinger holder også i 2023. Det er lagt inn noen justeringer og tiltak som blant annet økt satsning på utvikling innen helse, 50% stilling på kultur til idrett og friluftsliv og noe midler til nye lærebøker i skolen.

Kommunen har ved utgangen av 2022 et budsjettet disposisjonsfond på 56 millioner. Da er det forventet at kommunen får tilført fra staten de ekstraavgiftene man har hatt pga korona i 2022, dvs ca 18 mill. Får man ikke overført dette, vil disposisjonsfondet reduseres med dette beløpet.

Som man ser er overskuddet minimalt i perioden og ikke økonomisk bærekraftig over tid. I år 2025 har vi fremdeles ekstra utbytteinntekter samtidig som det er lagt inn forventninger om innsparinger. Det blir krevende framover, spesielt med tanke på de demografi-utfordringene som ligger foran oss.

	B 2022	Økplan 2023	Økplan 2024	Økplan 2025	Økplan 2026
Korrigert netto driftsresultat (- er overskudd)	9 mill	-2,5 mill	-1,5 mill	-8,6 mill	-0,7 mill

Demografi - hva er det og hvorfor er det viktig?

Befolkningssammensetningen (demografien) endrer seg. Det blir flere eldre og færre unge. Ikke bare i Lyngdal, men i hele landet. Dette har vi hørt en stund nå, men nå vil dette ha stor betydning for kommunens inntekter framover. Inntektene kommunen får fra staten er basert på blant annet antall innbyggere og alderssammensetningen.

Ett eksempel er virksomheten oppvekst. Oppvekst har budsjettrammen til alle skolene i kommunen. Jo færre elever, jo mindre penger får kommunen overført for å drive skole. Derfor bør også budsjettet til oppvekst reduseres i takt med dette. Hvis vi ikke gjør denne justeringen ender vi opp med å bruke mer penger på oppvekst og mer enn vi har inntekter til. Hadde vi hatt store overskudd eller fond kunne man valgt å bruke så mye penger man ville på alle tjenestene. Men når man nå er omtrent på null overskudd må kommunen prøve å fordele potten så likt som inntektsrammen som overhodet mulig. Man kan selvsagt velge å bruke mer til noe, men da må man også redusere andre steder.

De neste 10 årene vil kommunen få over 40 mill mindre til oppvekst i rammeoverføringen fra staten. Det tilsvarer nesten 25% av totalbudsjettet oppvekst har i dag. Hvordan skal vi klare å redusere utgiftene i skolene med over 40 mill? Tiltak som er forslått tidligere er blant annet å se på skolestrukturen og redusere antall voksenopplæringer. Det ble i 2022 vedtatt å leie inn eksterne for å se på mulige måter å tilpasse skolestrukturen med økonomien. Dette er helt nødvendig å ta inn over oss så lenge kommunen ikke har mer inntekter enn den har.

For pleie og omsorg er det motsatt. Vi har økende antall eldre og det forventes en økning i tjenestebehov. Det betyr i praksis at man i handlingsplanperioden må klare å levere flere tjenester til flere brukere med de samme budsjetttrammene, fordi man i dag har et høyere kostnadsnivå enn kommunen har økonomi til. Det er ekstremt viktig at vi framover har fokus på å drive effektivt, lage gode strategier, se helheten i tjenestene og klare å ta ut gevinster. Her kommer viktigheten av en kommunalsjef innen helse og velferd inn. Arbeidet med innsparingene er begynt, men det blir store utfordringer også framover.

Driftsbudsjettet til de ulike virksomhetene:

Det er i 2023 budsjettet ikke lagt inn ytterligere innsparinger enn vedtatt i fjor. I handlingsplanen i perioden 2024-2026 er det lagt inn forventede innsparinger innen strøm som følge av enøk-tiltakene som settes i gang. Det er også lagt inn forventninger om ytterligere innsparinger innen **oppvekst** for å tilpasse seg demografien og lavere utgiftsbehov som beskrevet ovenfor. I 2026 ligger det inne 8 mill i forventet innsparing. Dette er ca 70% av den anslåtte reduksjonen i utgiftsbehovet. Det er i tillegg lagt inn økt bevilgning på 1 mill til lærebøker i 2023 og 1 mill i 2024.

For virksomheten **barnehage** er det økte utgifter til blant annet tilskudd til private barnehager. Overføringen til private barnehager øker også når blant annet rentenivået øker (kapitaltilskuddet). Ut over i planperioden er forventet innsparing vedtatt ifjor redusert. I 2024 ligger det inne en forventet innsparing på 2,5 mill og 3 mill de neste årene.

Kultur sliter med reduserte arrangement- og kinoinntekter etter korona. Kultur har anslått netto inntektssvikt på ca 900 000,-. Kommunedirektøren har valgt å være litt optimistisk og håper det går bedre. Kultur har derfor kun fått tilført 450 000,- for inntektssvikten. I tillegg er det foreslått å bevilge midler til en halv stilling for å styrke arbeidet med idrett og friluftsliv.

Teknisk: Det er ikke gjort vesentlig endringer i budsjettet til teknisk ut over at det er tilført midler til strømkningen. De har store investeringsprosjekter som enøk-prosjektet som vil ha fokus også i 2023. Derfor er avsatte midler til oppgradering kommunale bygg forskjøvet ett år.

Kommunale avgifter øker ut over i planperioden. Renten øker og det er lagt inn investeringer til nytt renseanlegg. Man anslår at en familie i 2026 vil få ekstra utgifter til vann, avløp og renovasjon på ca 500,- kr pr mnd.

Helse og velferd: Innen helse og velferd ble det i 2022 lagt inn store innsparingskrav. Kommunen har i 2022 et merforbruk og i hovedsak ser man at det skyldes at man driver dyrt innenfor pleie og omsorg. (Se forøvrig kapittel om kostra-analyse). Helårseffektene av disse innsparingene er lagt inn i 2023, og det er ikke lagt inn ytterligere innsparinger. Forventet innsparing som følge av velferdsteknologi er tatt ut i 2023. Man har ikke klart å ha nok fokus på dette i krevende år. Det foreslås derfor å ansette en ressurs til å drive med utvikling innen helse og velferd for å kunne hente inn gevinster på dette fram i tid. Med økende antall eldre er det helt nødvendig å se på hvordan man kan jobbe smartere og levere gode tjenester på en mer økonomisk måte. Økt aktivitet innen disse virksomhetene med samme budsjetttrammer vil i seg selv være en reell innsparing. Klarer man dette vil man omtrent være på nivå med kostnadene til sammenlignbare kommuner. Dette er også grunnen til at man ikke legger inn ytterligere innsparinger. utfordringene vi står overfor innen helse og velferd vil kreve mer koordinerte løsninger og god overordnet ledelse for at vi skal komme i mål. En kommunalsjef for helse og velferd er derfor foreslått som varig løsning. Det er tenkt at denne skal lede det overordnede arbeid for virksomhetene i helse og velferd. Kommunalsjefen skal lede arbeidet med å sikre at virksomhetene i helse og velferd tilbyr riktige og gode tjenester innenfor de budsjetttrammer som virksomhetene er tildelt. En kommunalsjef for helse og velferd skal jobbe strategisk og systematisk med innovasjon, kultur, endring og kompetanse, og legge til rette for handlingsrom til å tenke nytt og jobbe på nye måter.

Forslag til investeringsbudsjett:

Kommunen har litt over 1 mrd i lånegjeld. Dette er også inkludert lån til selvkostinvesteringer som investeringer i renseanlegg ol, og startlån som lånes videre ut. Lånegjelden er høy og rente og avdrag som betales på gjelden må regnskapsføres i driftsregnskapet. Det betyr at jo høyere lånegjeld, jo høyere rente og avdrag, og dermed mindre penger igjen til ordinær drift. Med økende rente blir det også økte rentekostnader. Dette medfører mindre igjen til drift.

For å ikke øke gjeldsgraden er målet at nye investeringer ikke bør overstige summen av avdrag som betales. Dette for å redusere lånegjelden. I handlingsplanen er det likevel lagt opp til å øke lånegjelden. Årsaken til det er investeringer i et nytt renseanlegg. Det er foreslått å investere for totalt 288 mill de

neste fire årene. Kr 137 mill av dette er innenfor vann og avløp. Det budsjetteres med avdrag på til sammen kr 154 mill over fireårsperioden.

Det er i 2022 satt igang investeringer i enøk tiltak for få ned strømbruken. Dette fortsetter man med i 2023. Andre store prosjekter er blant annet lokalene til Habilitering som ligger på Bergsaker og boliger til vanskeligstilte. Hvert år er det også lagt inn investeringer i IKT, til skoleansatte og elever.

Styringsmål:

Den nye kommuneloven tydeliggjør kommunenes ansvar for å ivareta egen økonomi og handlingsrom på lang sikt. Kommunestyrene har ansvar for en mer helhetlig økonomistyring der finansielle måltall skal være ett av verktøyene.

Budsjettforslaget gir følgende måltall:

Måltall	Mål	B 2022	2023	2024	2025	2026
Netto driftsresultat i % av driftsinntektene	1,75% (17,5 mill)	-0,8%	0,25%	0,15%	0,9%	0,07%
Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	8-10% (80-100 mill)	6,1%	6%	6%	6,7%	6,5%
Netto lånegjeld i % av driftsinntekter	75% (750 mill)	110%	106%	106,4%	110,3%	114%

Konklusjon:

Kommunedirektørens handlingsplan 2023-2026, Årsbudsjett 2023 tas til etterretning.